

(nad knihou Luboše Juríka a Jozefa Dodo Šuhajdy Slovenský bigbít)

Dobře se pamatuji na svou první cestu na Slovensko po rozdělení státu v roce 1993. Připadalo mi divné dávat celníkovi v provizorní boudě k nahlédnutí československý pas. Uplynulo patnáct let a hranice zmizela, stejně jako ty další. Položme si otázku: Co zná většina obyvatel České republiky ze slovenské hudby, konkrétně z žánru zvaného bigbít? Asi zazní většinou několik jmen: Marian Varga, Pavol Hammel, Dežo Ursíny a několik dalších jmen muzikantů hrajících s kapelami oněch tří jmenovaných legend.

Nedávno se mi dostala do ruky, ale i do přehrávače, kniha s názvem **Slovenský bigbít** autorů **Jozefa Doda Šuhajdy**

a

Luboše Juríka

, doplněná třemi DVD známého režiséra Dušana Rapoše. Knihu vydalo v letošním roce nakladatelství Slovart. Přiznám se, že na české hudební scéně jsem se s tak široce pojatým projektem ještě nesetkal. Ale nejprve k autorům: Jozef Dodo Šuhajda je známý zejména jako jeden ze zakladatelů skupiny The Buttons a jako manažer skupiny Modus. Luboš Jurík je spisovatel a publicista, který v šedesátých letech minulého století ve svých článcích mapoval vývoj slovenského bigbítu.

Známý režisér Dušan Rapoš natočil v loňském roce desetidílný seriál Slovenský bigbít, který je obsažen na dvou DVD. Na třetím DVD je koncert Legendy 60, který se uskutečnil v loňském roce v Bratislavě.

Kniha má velký formát, téměř 400 stran a DVD mají celkem více než 12 hodin mluveného slova a hudby. Přesto se kniha velmi dobře "konzumuje". Je jasné, že politické a kulturní poměry v Čechách a na Slovensku byly koncem padesátých let a v šedesátých letech minulého století podobné. Centrum kulturního života Slovenska bylo v Bratislavě. Proto také nejvíce bigbítových kapel vznikalo zde, podobně jako v Praze. Jenže Bratislava měla oproti Praze několik výhod. Kromě legendárního Rádia Luxemburg mladí lidé poslouchali i rakouskou rozhlasovou stanici Autofahrer unterwegs, která byla lépe slyšitelná, a pomocí magnetofonů Sonet duo se daly lépe pořizovat nahrávky. Zcela jistě přístav na Dunaji umožňoval lepší dovoz zahraničních desek a časopisů, které se pak měnily či kupovaly na známém korze v centru města.

Kniha obsahuje desítky jmen hudebníků a zpěváků, které nejsou, s výjimkou pamětníků, českým fanouškům příliš známá. Díky připojeným DVD, což se týká především koncertu starých pák z Mekky slovenského bigbítu, Parku kultury a oddychu (ve slangu Pékáčka), je možné tyto

tváře vidět a slyšet. Kniha i koncert začíná jménem **Vasko Velčický**. Zpíval podobný repertoár jako u nás Miki Volek, či Pete Kaplan, a Slovák je považován za krále slovenského rock and rollu. Účinkoval i s kapelou Tieně, která, jak z názvu vyplývá, se inspirovala zejména repertoárem Shadows, ostatně jako v té době řada dalších kapel.

Bigbít nebyl jen záležitostí muzikantů, ale i manažerů. Mezi nimi je na Slovensku na prvním místě **Peter Tuchscher**, který po roce 1968 emigroval. Kromě jiných kapel byl manažerem snad nejslavnějšího slovenského bigbítu šedesátých let minulého století, bratislavských

The Beatman

. Byla to v podstatě první profesionální bigbítová kapela na Slovensku, na koncerty létala, oblékala se jako v té době Beatles, jejichž repertoár hrála, ale měla i své anglicky zpívané skladby. Petr Janda vzpomíná, jak mu při prvním setkání s touto kapelou spadla čelist. V té době doprovázel Olympic několik zpěváků, včetně Pavla Bobka, či Mikiho Volka. Teprve po setkání s reprezentanty slovenského bigbítu s trojhlasými vokály a třemi kytarami změnil Olympic styl. The Beatman, s nimiž účinkoval i Dezider (Dežo) Ursíny, po vystoupení britských The Manfred Man v Československu plánovali společné hraní v Británii, ale bohužel k němu nedošlo. V roce 1968 zůstává podstatná část kapely v emigraci a kapela končí.

Druhou legendou v pořadí, pominu-li The Buttons, je kapela **The Soulmen**, která na 1. československém beatovém festivalu v Praze v roce 1967, ve složení Dežo Ursíny (sólo kytara a zpěv, Vlado Mallý (bicí a zpěv) a Fedor Frešo (baskytara a zpěv), působila jako bomba a festival vyhrála. Z té doby mám jejich malou desku se čtyřmi anglicky zpívanými písněmi vydanou Pantonem. Psát o dalších jménech a kapelách by přesahovalo možnosti recenze, a vždy by se našel někdo, na koho bych neprávem zapomněl.

Spíše, než encyklopedický výčet jmen, je nutno dodat, že na rozdíl od české scény, nedošlo u řady jmen k "přetavení" do středního proudu a hráči a zpěváci se, zejména po roce 1968, kdy bigbít byl nežádoucí, věnovali jiným profesím, ať již doma či v zahraničí. Krom několika jmen uvedených v úvodu, nezůstaly po těchto průkopnících slovenského bigbítu, až na výjimky, zvukové či obrazové záznamy. Zbyly většinou jen amatérské fotografie a vzpomínky. O to víc si cením jistě nesmírně těžké práce autorů knihy, i dramaturgů TV pořadu o slovenském bigbítu. Jistě, mnohé lze vytknout, zejména v TV pořadu uváděném Marianem Slovákem, mimo jiné zpěvákem kapely The Phantoms, jde z vnějšího pohledu o "*vzpomínky těch, kteří u toho byli*", bez zásahu nezúčastněného mladého publicisty. Ale srovnám-li publikaci i DVD například s knihou o českém folku a TV pořadem, dávám našim slovenským přátelům o hodně lepší známku.

Kniha Slovenský bigbít zcela jistě stojí za přečtení a DVD za zhlédnutí. Myslím, že o našich slovenských sousedech toho stále víme málo, což je velká škoda.